

УДК 378.124:78.071:147

МЕТОДИЧНИЙ СУПРОВІД САМОПРОЕКТУВАННЯ ФАХОВОГО РОЗВИТКУ У ПРОЦЕСІ МУЗИЧНОГО НАВЧАННЯ У МАГІСТРАТУРІ

Новська О. Р.

У статті розглянута проблема методичного супроводу самопроекткування фахового розвитку студентів магістратури у процесі музичного навчання. Визначено сутність методичного супроводу в контексті фахового розвитку майбутніх викладачів музичного навчання. Розглянуто принципи методичного супроводу та етапи його впровадження в навчальний процес.

Ключові слова: супровід, методичний супровід, фаховий розвиток, самопроекткування фахового розвитку.

В статье рассмотрена проблема методического сопровождения самопроектирования профессионального развития студентов магистратуры в процессе музыкального обучения. Определена сущность методического сопровождения в контексте профессионального развития будущих преподавателей музыкальных дисциплин. Рассмотрены принципы методического сопровождения и этапы его внедрения в учебный процесс.

Ключевые слова: сопровождение, методическое сопровождение, профессиональное развитие, самопроектирование профессионального развития.

The article looks at the problem of methodological support of self-directed designs for professional development implemented by students pursuing the Master's of Arts in Music Degree. The essence of methodological support is determined in the context of professional development of future music teachers. The principles of methodological support and stages of its introduction into the educational process are considered.

Key words: support, methodological support, professional development, self-directed professional development designs.

Вступ. Сучасна стратегія вищої освіти має чітку орієнтацію на гуманістичну парадигму освіти, яка передбачає створення необхідних умов для професійної і особистісної самореалізації студента. В контексті гуманістичної парадигми освіти стає такою галуззю життєдіяльності студента, де відбувається його саморозкриття, як зрілої та вільної особистості, що усвідомлює відповідальність за власне самобудування з урахуванням сучасних соціоекономічних трансформацій. У зв'язку з цим консервативний авторитарний стиль викладання втрачає свої позиції, як такий, що не відповідає поставленим освітнім завданням. Натомість все більш актуальним стає така форма взаємної педагогічної взаємодії як супровід, який діє за принципом індивідуалізації та створює умови для будування студентом власної навчальної програми [1, с. 55].

Ідея супроводу в контексті гуманістично орієнтованої освіти стала предметом теоретичних досліджень в останні десятиріччя. Увагу означеної проблемі в контексті загальної і професійної освіти приділяли такі сучасні вчені і методисти, як-от: О. Газман, Т. Ковальова, Є. Козирева, Л. Лебідь, Т. Свирська, Д. Чернишов, Н. Шеховцева та ін. У загальному розумінні супровід визначається як сукупність форм, методів, технологій та заходів, що забезпечують допомогу у подоланні труднощів у психологічній та педагогічній галузях. Визначаються загальні функції супроводу: навчальна, консультативна, адаптивна, терапевтична і корегувальна [2, с. 88]. Особистісно орієнтована позиція методичного супроводу, основною метою якої є на основі діалогічної взаємодії сприяти процесу саморозкриття та самореалізації студента, що повною мірою відповідає принципам самопроекткування фахового розвитку в процесі музичного навчання у магістратурі. Означена діяльність студента, яка ґрунтується на самопроцесах та націлена на саморозвиток потребує саме діалогічної взаємодії з освітнім середовищем, яку і має забезпечити методичний супровід. Виходячи з цього,

метою статті обрано: розкрити сутність методичного супроводу в контексті самопроекування фахового розвитку майбутніх викладачів музичного мистецтва.

Основний матеріал. Поняття "супровід" близьке до таких понять, як сприяння і допомога. Науковці, визначаючи сутність супроводу, надають такі пояснення, як "форма соціально-психологічної підтримки", або "системна соціально-психологічна допомога" (Г. Бардієр, Є. Казакова, Є. Козирєва). Також у науковій літературі ми знаходимо, що супровід націлений на розвиток і саморозвиток свідомості людини (Ю. Слюсаров). На практиці здійснюються різні види супроводу: психологічний, соціальний, педагогічний, методичний. Психологічний супровід, як вказують автори, виступає в якості такої системи професійної діяльності психолога, яка спрямована на підвищення успішності навчання та психологічного розвитку суб'єкту в умовах взаємної взаємодії (М. Бітянова). Є. Казакова підкреслює, що цей мультидисциплінарний метод забезпечує формування орієнтаційного поля розвитку суб'єкту на ґрунті єдності зусиль педагогів, психологів і соціальних працівників, де важливим фактором є те, що відповідальність за розвиток і діяльність несе сам суб'єкт розвитку. Соціальний супровід більше орієнтується на розвиток природних здібностей клієнта. Метою такого виду супроводу стає мобілізація людини на розкриття прихованих резервів, які спрямовуються на підтримку процесів активної життєдіяльності, підвищення соціального статусу.

Педагогічний супровід, згідно концепції, запропонованої Н. Пряжниковим та С. Чистяковою, визначається як форма діяльності викладача, яка спрямована на надання допомоги в процесі взаємодії з суб'єктом у процесі його особистісного зростання. Педагогічний супровід передбачає створення умов для професійного та особистісного зростання суб'єкту протягом усього періоду навчання. Такий вид супровід поєднує в собі принципи психологічного та соціального супроводу, використовує інформаційні й креативні технології, а також всі форми навчання і виховання на основі застосування індивідуального підходу.

Методичний супровід, на наш погляд, поєднує вказані характеристики та визначається як взаємодія супроводжувачого та супроводжуваного, спрямована на вирішення актуальних проблем професійної діяльності. Особливе місце в процесі методичного супроводу займає навчання майбутніх педагогів володінню засобами організації освітньої діяльності та навчального співробітництва. Діяльність, яку здійснює супроводжувачий, забезпечує студента інструментами для адекватної професійної самооцінки й усвідомлення ним своїх професійних проблем з метою вирішення фахових завдань (Т. Свирська). Механізм стимулювання активності майбутнього педагога в процесі методичного супроводу може здійснюватися шляхом надання можливості вибору індивідуальної траєкторії фахового розвитку кожному учаснику у відповідності з його досвідом, запитами та компетентністю.

Саме на будувannya та вибір індивідуальних траєкторії спирається самопроекування фахового розвитку, зокрема в процесі музичного навчання в магістратурі педагогічного університету, яке ми визначаємо як особистісно вмотивовану індивідуальну творчу діяльність студента, націлену на моделювання і сплановане досягнення образу ідеального фахівця в галузі музичного мистецтва, з метою чого студент проектує, оцінює і коректує вектор та засоби власного саморозвитку. Також ми вважаємо, що орієнтація на індивідуальний підхід та відповідальність суб'єкта за власний розвиток дозволяє нам стверджувати, що саме методичний супровід можливо визначити як такий, що буде сприяти найбільш ефективному самопроекуванню фахового розвитку студентів протягом музичного навчання у магістратурі.

Самопроекування фахового розвитку в процесі музичного навчання – це складна діяльність, обумовлена багатовекторністю процесів. Саме багатовекторність цього феномену зумовлює наявність численних підходів до самопроекування фахового розвитку майбутніх фахівців мистецької освіти. У нашому дослідженні ми визначаємо, що найбільш впливовими на ефективність самопроекування фахового розвитку будуть такі підходи, як: акмеологічний, аксіологічний, консалідаційний та особистісно орієнтований. У теорії *акмеологічного підходу* для нашого дослідження важливою є теза про те, що акмеологію визначено як галузь наукового знання, комплекс наукових дисциплін, у центрі

якого людина "у динаміці самоактуалізації її творчого потенціалу, саморозвитку, самовдосконалення, самовизначення в різних життєвих сферах" [4, с. 91]. *Аксіологічний підхід* у контексті нашого дослідження визначає ціннісні орієнтації та ідеали як основу поведінки та внутрішню умову самовдосконалення. Актуалізація одних цінностей і відмова від інших (С. Рубінштейн), зміна життєвих, професійних пріоритетів – свідчення еволюції фахівця, що береться за основу методичного супроводу самопроєктування фахового розвитку. *Консолідаційний підхід* передбачає концентрацію, згуртованість зусиль різних напрямів навчання з метою забезпечення їх єдності у збереженні змісту кожного з них (О. Єременко). Це дасть можливість усім елементам системи фахової підготовки в магістратурі бути задіяними на шляху самопроєктування студентом власного фахового розвитку. Всі вищевикладені положення ґрунтуються на *особистісно орієнтованому підході*, адже особистісно орієнтоване навчання розглядається як процес утвердження особистості як найвищої форми та цінності буття, навколо якої групуються суспільні пріоритети [5].

У ході нашого дослідження ми визначили принципи, на яких базується методичний супровід самопроєктування фахового розвитку. *Принцип диференціації та індивідуалізації навчального процесу* передбачає урахування рівнів розвитку студента та розкриття його творчої активності; *принцип професійної орієнтації* полягає в оволодінні компетенціями, зорієнтованими на майбутню професію з урахуванням можливості їх поступової трансформації згідно соціальним вимогам; *принцип перетворювальної взаємодії*, що означає спрямованість взаємодії викладача і студента в навчальному процесі на їх взаємне удосконалення; *принцип життєвої творчої самодіяльності*, який передбачає становлення особистості як творця свого життя, який здатен приймати особисті рішення, і нести за них відповідальність.

Методичний супровід самопроєктування фахового розвитку у процесі музичного навчання у магістратурі має відбуватися за певними етапами, які формуються з урахуванням етапів самопроєктування та системи фахової підготовки в магістратурі. *Інформаційно-стимулюючий етап* – це етап надання студентам усіх необхідних знань щодо проблеми самопроєктування фахового розвитку, активізація мотиваційної сфери. На *діагностично-моделювальному* етапі відбувається організація самодіагностики студентів та технологічна допомога в моделюванні траєкторій самопроєктування на ґрунті результатів самодіагностики. *Проективно-творчий етап* є найбільш пролонгований і позначається як етап розвитку креативності студентів з метою реалізації змодельованих траєкторій самопроєктування та впровадження їх у навчальну діяльність студентів. На цьому етапі відбувається розвиток рефлексивних здібностей і сприяння визначенню студентом подальших кроків на основі рефлексії самопроєктування.

Висновок. У даній статті визначено та теоретично обґрунтовано сутність методичного супроводу і його ефективність на шляху самопроєктування фахового розвитку студентів-магістрантів у процесі музично-педагогічного навчання. Доведено, що методичний супровід, як такий, що бере за основу особистісно орієнтований підхід та має за мету самовдосконалення студента, є ефективною мірою для мобілізації студентом власних ресурсів, підвищення його активності та усвідомлення відповідальності за власний фаховий розвиток.

Література

1. Белаш С. В. Науково-методичний супровід упровадження у навчально-виховний процес авторських програм / С. В. Белаш, Л. І. Лебідь // Освіта та розвиток обдарованої особистості. – 2013. – № 1 (8). – С. 88–90.
2. Данилова Г. С. Акмеологія: Сутність, становлення, практичне втілення / Г. С. Данилова // Педагогіка і психологія. – 2009. – № 1 (62). – С. 90–97.
3. Ковалева Т. М. Матеріали курсу "Основы тьюторского сопровождения в общем образовании": лекции 1–4 / Т. М. Ковалева. – М. : Педагогический университет "Первое сентября", 2010. – 56 с.
4. Максимова З. Р. Педагогическое сопровождение профессионального самоопределения студентов средних специальных учебных заведений (на примере специальности "Графический дизайн"): автореф. дис. ... канд. пед. наук : по спец. 13.00.08 / Максимова З. Р. – М., 2008. – 24 с.
5. Подмазин С. И. Личностно-ориентированное образование: Социально-философское исследование / С. И. Подмазин. – Запорожье : Просвита, 2000. – 250 с.